

Elżbieta Kowalczyk, Jerzy Okulicz

Zimna Woda, gm. Nidzica, woj.
olsztyńskie, St. IA, I "grobla", AZP
31-62/1,2

Informator Archeologiczny : badania 24, 91-92

1990

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

pujące w humusie kurhanu nr 1-2 sugerują, że mamy do czynienia najprawdopodobniej z obrządkiem ciałopalnym nakurhanowym. Natomiast kurhan nr 3 wobec zupełnego braku materiału kostnego należy uznać za możliwą symboliczną. Kurhan nr 3 otoczony był dookoła płytkim rowem, natomiast kurhany nr 1-2 otoczone były rowami tylko częściowo.

W przestrzeni międzykurhanowej nie odkryto żadnego obiektu, ani nie znaleziono żadnego zabytku.

Po zakończeniu badań wykopaliskowych przystąpiono do rekonstrukcji kurhanów w zarysach pierwotnych.

Materiały źródłowe znajdują się na czas opracowania w IA UW w Warszawie, a następnie zostaną przekazane do Muzeum Okręgowego w Białej Podlaskiej.

Nie przewiduje się w najbliższej przyszłości kontynuacji badań na tym stanowisku.

**Zgłowiączka, gm. Lubraniec
woj. wrocławskie St. nr 2 AZP
50-45/104**

Uniwersytet Łódzki
Katedra Archeologii

Badania prowadziła mgr Aldona Andrzejewska przy współudziale mgr Krystyny Nadolskiej. Badania finansował WKZ we Włocławku. Czwarty sezon badań. Osada i grób wczesnośredniowieczny. Ślady osadnictwa na grodzisku XIV-XV w.

Celem badań było wyjaśnienie kwestii z zakresu chronologii i charakteru drugiej linii wału usytuowanej wyłącznie od strony zachodniej obiektu, wyjaśnienie charakteru obiektu, w którym odkryto skarb, oraz rozpoznanie układu stratygraficznego nawarstwień kulturowych w południowej części obiektu, w miejscu gdzie wał grodu wyraźnie obniża się przechodząc w łagodny zewnętrzny stok.

Wyeksplorowano 7 wykopów o łącznej powierzchni 87,5 m. Przyniosły one wystarczającą ilość informacji dla wyjaśnienia postawionych zadań badawczych, jak również dostarczyły nowych danych do rekonstrukcji osadnictwa w zarysie 3 głównych faz: osada i grób wczesnośredniowieczny oraz osadnictwo XIV-XV w.

W efekcie przeprowadzonych prac stwierdzono, że druga linia wału usytuowanego w części zachodniej obiektu między grodziskiem a podmokłą łąką w dolinie rzeki Zgłowiączki, okazała się być tworem współczesnym, powstałym w wyniku usilnych starań właścicieli pola do zniwelowania terenu i przemieszczenia ziemi na teren podmokłej łąki i tym samym częściowego jej osuszenia. Poniżej wzniesionego nasypu na głębokości 2,6 m od powierzchni gruntu zlokalizowano relikty drewnianego pomostu związanego z poziomem osadniczym datowanym na XI-XII w., interpretowanym jako osada na której posadowiono gród (ustalenia sezonu 1988 i 1989). Z tego samego poziomu pochodzi odkryty w ubiegłym roku skarb denarów i ozdób srebrnych (jama uchwycona w narożniku wykopu 7). Eksploracja wykopów usytuowanych w sąsiedztwie wykopu 7 umożliwiła odsłonięcie całego zarysu jamy „ze skarbem”, która okazała się być piwnicą chałupy. Obiekt ten został całkowicie zniszczony w wyniku pożaru. Jedynie w rumowisku budynku zawałonym do piwnicy odkryto fragmenty belek oraz dużą ilość wtórnie przepalanej ceramiki.

Wyraźne obniżenie wału i łagodny zewnętrzny stok w partii południowej grodziska powstał również w wyniku działań właścicieli pola. W tym miejscu część obiektu została najbardziej zniszczona. Bezpośrednio pod powierzchnią ziemi ornej natrafiono na ślady rusztowego umocnienia nasypu wału. Zachowana wysokość wału mierzona od powierzchni gruntu do poziomu osady wynosi 1,4 m. Zewnętrzna linia konstrukcji rusztowej została zniszczona wkopem fundamentowym budynku szachulcowego. Odsłonięto wyłącznie jeden z narożników budynku. Obiekt ten związany jest z fazą osadnictwa XIV-XV w.

Materiał zabytkowy i dokumentacja znajdują się w Katedrze Archeologii U.Ł. Obszerniejsze sprawozdanie w WKZ we Włocławku.

Badania obiektu powinny być kontynuowane, gdyż pojawiły się nowe niejasne kwestie dotyczące fazy XIV-XV wiecznej.

**Zimna Woda, gm. Nidzica
woj. olsztyńskie St. IA, I
„grobla” AZP 31-62/1,2**

Uniwersytet Warszawski
Instytut Archeologii

Badania prowadziła dr Elżbieta Kowalczyk. Konsultował prof. dr hab. Jerzy Okulicz. Czwarty sezon badań. Wał podłużny.

Badania były kontynuowane w wykopie III, w miejscu połączenia pasm I i 2 wału A oraz na tzw. „grobli” — wykopie IV. W wykopie III potwierdzono ubiegłoroczne przypuszczenia, iż pasmo 2 zostało posadowione na rowie wschodnim pasma 1 — pasma stykają się pod kątem 86°. Oba nasypy są na tym odcinku zbudowane wyłącznie z piasku i tylko w wypełnisku rowu wschodniego pasma 1, będącego jednocześnie nasypem pasma 2 odsłonięto zwęglone belki, nieziden-

tyfikowanego pochodzenia, umieszczona zapewne w celu zabezpieczenia nasypu przed osiadaniami. Zwęgloną belkę odsłonięto także w humusie pierwotnym, pod nasypem pasma 1. Humus ten był spalony przed usypaniem wału.

W wypełniskach rowu wschodniego pasma 1 i rowu południowego pasma 2, w nasypach i w humusie pierwotnym pod pasmem odnaleziono 37 fragmentów ceramiki datowanej na IX-X i XII-początek XIII wieku, 3 zabytki krzemienne kultury janisławickiej i 1 ząb krowy. W humusie pierwotnym pod nasypem pasma 1 zalegała wyłącznie ceramika starsza.

W wykopie IV stwierdzono, iż istotnie „grobla” jest tworem sztucznym. Tworzy ją nasyp z rowami po obu stronach, usytuowany poprzecznie do biegu rzeczki, na obu zboczach jej dolinki. Badaniami objęto odcinek na północnym brzegu rzeczki. Nie odnaleziono żadnych zabytków, nasyp „grobli” jest ziemny. Funkcja „grobli” nie jest jasna. Wzniesiono ją zapewne po usypaniu pasma 2 wału A dla stworzenia kontrolowanego przejścia przez linię umocnienia lub w celu spiętrzenia wody w górnym biegu rzeczki, dla podniesienia waleń strategicznych umocnienia.

Badania, o ile będą prowadzone, powinny wyjaśnić związek „grobli” z pasmem 2 wału A oraz pochodzenie starszej ceramiki — możliwość istnienia osady, jedynej w promieniu kilkunastu kilometrów.

█ Zyzdrowy Piecek, gm. Piecki woj. olsztyńskie St. VI patrz okres rzymski